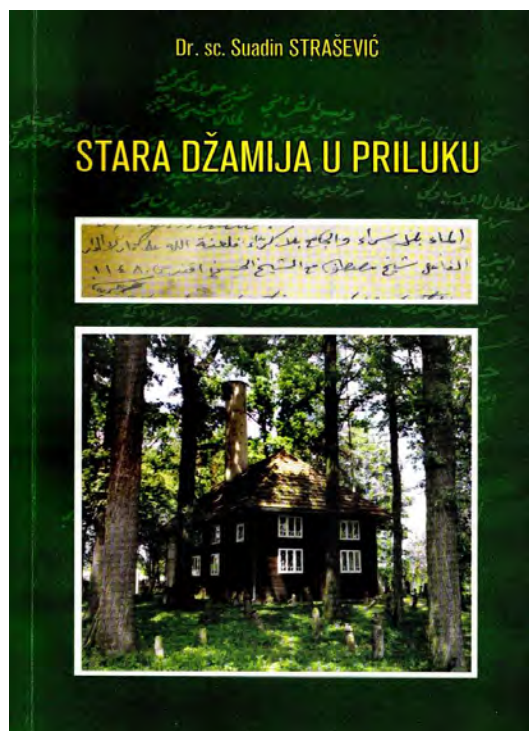

Mr. Semir HADŽIMUSIĆ

STARA DŽAMIJA U PRILUKU – SUADIN STRAŠEVIĆ
(Prikaz)

Veliki autorski poduhvat poznatog istraživača prošlosti naših prostora, dr. sc. Suadina Straševića, ugledao je svjetlo dana krajem 2014. godine. Naime, u izdavaštvu JU Zavoda za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona objavljena je knjiga pod nazivom „Stara džamija u Priluku“.

Knjiga je rezultat opsežnog istraživačkog procesa, koji je rađen u nekoliko cjelishodnih faza. U istom je navedeni autor na osnovu temeljitih terenskih istraživanja, proučavanja brojnih bibliografskih jedinica i njihovim kompariranjem sa podacima prikupljenim bilježenjem usmenih predanja baštinika prošlosti ovoga podneblja, došao do historijske spoznaje o prošlosti stare džamije u Priluku, selu u kome je i rođen.

Autor ovom publikacijom dolazi do brojnih novih spoznaja o prošlosti džamije u Priluku, na osnovu istih dolazi i do zaključka o porijeklu šejha El-Hasana, jednog od dva vakifa džamije u Priluku. Ističe se da je šejh El-Hasan, zapravo Derviš Hasan, tuzlanski kapetan, sin Šerif Topal Osman-paše, čuvenog bosanskog vezira i velikog vezira Osmanskog carstva. Ovaj podatak, kao jedna nova spoznaja, zaslužuje nadasve posebnu pažnju.

Osim ove publikacije, rezultat istraživačkog procesa i velikog entuzijazma autora dr. sc. Suadina Straševića jeste i to što je stara džamija u Priluku proglašena nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine. U ovom nastojanju, autoru je pomogao stručni tim Zavoda za zaštitu i korištenje kulturno - historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona i konačno Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine, Sarajevo. *Prirodno-graditeljska cjelina – drvena džamija u selu Priluk, općina Živinice*, proglašena je nacionalnim spomenikom na 59. sjednici Komisije održanoj od 06. do 08. novembra 2013. godine.

Knjiga „Stara džamija u Priluku“ pisana je na 118 strana, štampana u 500 primjeraka. Na samom početku nalaze se uvodne napomene na bosanskom, arapskom, turskom, engleskom i njemačkom jeziku, te sažetak na engleskom i arapskom jeziku. Potom dolazi „Slovo o Vakifu“ u kojem autor o prošlosti prilučke džamije i njenih vakifa donosi vlastite stihove.

Vrata procesa izlaganja u ovoj knjizi, autor otvara uvodom (str. 9-12). Predstavljene su osnovne historijsko-geografske karakteristike naselja Priluk, općina Živinice. Autor svojim rečenicama naglašava emotivnu, domoljubnu, zavičajnu i svaku drugu privrženost džamiji u Priluku. Navodi da je dugi niz godina radio na dokumentovanju, istraživanju i publikovanju saznanja o staroj džamiji u Priluku.

Istraživanje historije Stare džamije u Priluku, započeo sam upravo iz same džamije, riječi su autora koji je nakon što je temeljito istraživao i sagledao svaki detalj enterijera i eksterijera džamije, krenuo na put čiji su rezultati pretočeni upravo u ovu knjigu.

Knjiga *Stara džamija u Priluku* sastoji se od četiri poglavlja a svako poglavlje od više sekcija.

I. Historija jednog nastojanja, (13-22)

Dr. sc. Suadin Strašević u ovom poglavlju objašnjava koji su to koraci i faze dovele do toga da Stara džamija u Priluku bude proglašena nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine. Sve je počelo iz Priluka, od razgovora koji je proveo s predstavnicima džemata Priluk i podrške koje je od istih dobio, do dopisa JU Zavodu za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona, od 17. juna 2013. godine.

Dalje je uslijedio angažman Zavoda koji je konsultujući autorovu molbu i svoja dosadašnja saznanja, već 11. jula 2013. godine uputio dopis/urgenciju Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine, za pokretanje postupka proglašenja nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine. U dopisu Zavod navodi sve kulturno-historijske vrijednosti stare drvene džamije iz 1735/36. godine, ali i cjelokupni harem s starim nišanima i stablima hrasta, ukazavši da se radi o vrijednom kulturno-historijskom, graditeljskom, ali i prirodnom području.

Sljedeća faza koju autor postupno opisuje jeste terenski rad Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika u Priluku 25. oktobra 2013. godine. Na terenu su bili Mirzah Fočo i Hazim Numanagić, predstavnici Komisije, Sarajevo, Benjamin Bajrektarević, Rusmir Djedović i Tijana Veljković, predstavnici Zavoda, Tuzla, predstavnici medija, džemata i naravno sam autor ove publikacije dr. Strašević. Svoje zadovoljstvo nakon terenskog rada s Komisijom dr. Strašević opisuje u tekstu: *Tog dana, iako sam naporno radio s Komisijom, mogao sam na licima Prilučana, uočiti ponos i sreću. Bio sam ganut do suza. Čuvamo džamiju. Tada sam razmišljao, tri stoljeća unatrag. Preživjela je više velikih ratova, brojne revolucije i previranja, razne političke sisteme. Na koncu i carstva su*

nastajala i nestajala; džamija je bila tu, zahvaljujući brojnim generacijama Prilučana...(18.)

II. Proglašenje Stare drvene džamije u Priluku nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine, (23-30)

U ovom dijelu knjige autor predstavlja detalje o samom činu proglašenja Stare džamije u Priluku nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine te iznosi reakcije koje su uslijedile po tom pitanju. Od svojeg zadovoljstva postignutim, preko zadovoljstva džematlija Priluka, do intervjuua za sredstva informisanja.

Na 59. sjednici Komisije održanoj od 06. do 08. novembra 2013. godine, donesene su odluke o proglašenju petnaest dobara nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine. Među njima je bila i *prirodno-graditeljska cjelina – drvena džamija u selu Priluk, općina Živinice*.

Autor navodi faksimil svojih intervjuua koje je netom po proglašenju dao za štampu (Dnevni avaz i Preporod).

III. Prilučka džamija i njezini vakifi šejh Hasan i šejh Mustafa, (31-84)

Izlaganje u ovom poglavlju autor započinje deduktivno i hronološki. Naime prvo donosi podatke Adema Handžića o naselju Priluk iznijete u djelu *Tuzla i njena okolina u XVI. stoljeću*. Autor ističe i da koliko je u nauci do danas poznato da se Priluk u historijskim izvorima prvi put pominje 1533. godine.

Historijski kontekst, vrijeme i okolnosti, u kojem je sagrađena džamija u Priluku, iznijeti su historijski podaci da je Priluk u vrijeme izgradnje džamije 1735/1736. bio dijelom Tuzlanske kapetanije. Tadašnji kapetan bio je Derviš Hasan-beg, sin Topal Osman-pašin.

Činjenice iz života Tuzlanskog kapetana Derviša Hasana-bega, pored brojnih podataka u ovoj sekciji navodi se da je tuzlanski kapetan ratovao pod Ozijom 1737. godine, gdje je i bio zarobljen. Također, govori se o vremenu buna u Bosni, o buni seljaka Tuzlanskog kadiluka 1747. godine, u kojoj je na strani bundžija bio i sam kapetan.

Vakifi džamije u Priluku. U ovoj sekciji autor komparativnim metodama, analizom i sintezom dolazi do zaključka da je tuzlanski kapetan Derviš Hadži Hasan-beg vakif Stare džamije u Priluku. Drugi vakif jeste Mustafa, šejh iz tuzlanske tvrđave. Autor je za početak procesa istraživanja i dokazivanja ove premise imao samo epitaf sa Stare džamije (prijepis – transkript u djelu Madžide Bećirbegović) u kome je navedeno da su graditelji džamije šejh Hasan i šejh Mustafa, a godina izgradnje 1735/36. Strašević prilikom dokazivanja ove teze, izmeđuostalog ide od džamije i nišana u Priluku, do nišana u haremu Jalske džamije u Tuzli te Alifakovcu u Sarajevu.

Razmatranje činjenica iz Tuzlanskog hagiološkog kataloga, Dobri evlije, šejh Hasan-beg i šejh Mustafa, Vakifi. U katalogu je nabrojano 26 Dobrih – evlija, a njih 7 je

vezano za Tuzlu. Tu se spominju i vakifi džamije u Priluku, *šejh Mustafa efendija i derviš Husejn (>Derviš Hasan)*.

Kratki uvid u zemljišne posjede Tuzlića, potomaka Derviša Hadži Hasana-bega (šejha Hasana), tuzlanskog kapetana. Radi se o carskom hasu u naselju Poljice (Lukavac), nedaleko od Priluka. Ističe se da je hasom, kao emin upravljao Derviš Hasan-beg, a poslije njega čuvena familija Tuzlić.

Stara drvena džamija u Priluku u djelu Madžide Bećirbegović, U poznatom i vrijednom djelu Madžide Bećirbegović *Džamije sa drvenom munarom u Bosni i Hercegovini* iz 1990. godine obrađena je i ova džamija u Priluku. Autorica je prva dala potpunije podatke o džamiji u Priluku, njen položaj, opis, tlocrt, tarih i drugo što je bilo značajno da se istraživanje nastavi i obogati.

Tarih o izgradnji Stare džamije u Priluku i imami džamije. Dr. Strašević ističe činjenicu da je natpis prepisao i preveo nekadašnji imam ove džamije Muharem Abdihodžić, a M. Bećirbegović se u svojoj knjizi također poziva na ovaj prijevod. Autor Strašević je došao do originalnog rukopisa iz pera efendije Abdihodžića i pomoću njega izvršio rekonstrukciju nekoliko detalja iz prošlosti Prilučke džamije, izmeđuostalog donosi imena imama ove džamije.

Otac vakifa Prilučke džamije šejha Hasana, Topal Osman paša. Dr. Strašević pomoću podatka da je otac tuzlanskog kapetana vakifa i šejha Hasana, vezir Topal Osman-paša, selo Priluk dovodi u direktnu vezu sa Portom i sultanom Mahmudom I. Dalje daje biografske podatke Topal Osman-paše.

Stara džamija u Poljicu. U ovoj sekciji dr. Strašević donosi podatke o susjednoj staroj džamiji u Poljicu, koja je bila umnogome slična ovoj u Priluku. Ističe da je džamija sagrađena 1804/05. godine, a do temelja je izgorjela u požaru 1993. godine. Autor nam donosi i imena nekoliko imama koji su službovali u Poljičkoj džamiji, govori o vakifu džamije u Poljicu, Mustafa-begu i mogućnosti njegove povezanosti s vakifom džamije u Priluku.

IV. Prilozi. (85-110)

Pisma. Poslije proglašenja džamije u Priluku za nacionalni spomenik Bosne i Hercegovine, autor Strašević uputio je nekoliko pisama zahvalnosti, faksimile istih donosi u ovom dijelu svoje knjige (pismo Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika BiH i pismo Zavodu za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa TK).

Predstavljanje nacionalnih spomenika u JU Turističko – ugostiteljskoj školi u Tuzli. Dr. Strašević govori o predavanju koje je pripremio na temu *Nacionalni spomenici u kontekstu Bosanskohercegovačke državnosti, u okviru kojeg posebno predstavlja Staru džamiju u Priluku.*

Fotografije. Ova sekcija putem fotografija i objašnjenja istih, čitaocima i baštinicima prošlosti, dodatno približava enterijer i eksterijer džamije u Priluku. Kao autori fotografija potpisuju se: S. Mumić, H. Strašević i S. Strašević.

Na kraju knjige nalaze se recenzije koje potpisuju akademik prof. dr. Enver Mandžić, mr. sc. Mirzah Fočo, mr. sc. Rusmir Djedović, mr. sc. Kemal Bašić i Edin Vuković, prof. Potom slijedi popis korištenih bibliografskih jedinica, bilješka o autoru i sadržaj.

Čitaocima, a posebno onima koji vole i baštine prošlost ovih krajeva, ali i cijele Bosne i Hercegovine, još jednom toplo preporučujem da dođu u dodir s ovom publikacijom i svim podacima koje ona pruža.